

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. III. An præter tres relativas detur in Deo una subsistentia absoluta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

SECTIO SECUNDA.

Sintne in Deo tres substantia relativa.

I. PRIMA sententia est negativa: ita Durandus in I. dist. 1. q. 2. Capreolus in I. dist. 26. q. 1. Concluf. 3. Paludanus in 3. dist. 1. q. 2. art. 3. Ferrara contra Gentes, lib. 4. cap. 26. Scotus in 3. dist. q. 2. quam etiam sententiam tenere videtur Bellarminus lib. 2. de Christo, cap. 15.

II. Secunda tamen, & vera sententia docet in Deo dari tres substantias relativas: ita Cajetanus 1. p. q. 29. & 30. & Thomistae communiter: tenet etiam Suarez hic, lib. 3. cap. 4. num. 3. dicens sibi hoc videri certum: estque communis recentiorum sententia. Haec etiam videtur expressa mens S. Thomae hic, q. 29. art. 2. & q. 30. art. etiam 2. ubi substantiam, Hypostasim, & Personam in Deo asserit pro eodem esse sumendas; tres autem in Deo esse Personas, & fatetur S. Thomas, & reipsa est certissimum, ut ostendi sectione precedente, numero primo.

III. Hoc etiam testantur Sancti Patres, passim docentes, in Deo esse tres substantias, quod de relativis intelligi necessariò debet: in divinis enim, ut habet commune axioma Theologorum, non datur distinctio, ubi non est relationis oppositio. Deinde Sophronius Patriarcha in Epistola, quae habetur in sexta Synodo, act. 11. & approbatur in act. 13. Neque, inquit, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus dicitur in unam seipsum colligens substantiam, in unamque coeercens non numerandam Personam: Sabellianorum ista est pravitas, in unam substantiam tres confundere substantias. Eundem loquendi modum usurpat Concilium Chalcedonense, Quinta etiam & Septima Synodus, ubi dicitur, Trinitatem esse divissimam numerabilibus substantiis, & Personalibus alteritatibus, & unam Deitatem in tribus substantiis esse adorandam, sicque plures in Deo statuunt substantias. Ubi, ut constat, de substantia loquuntur, non in concreto, sed in abstracto, & ut est quid, ratione nostra, ab Essentia distinctum.

IV. Deinde tres esse in Deo substantias probatur ex doctrinà à Patribus omnibus traditâ, qui docent Christi humanitatem Verbo divino, non in Naturâ, nec in aliquo Personis omnibus communi, sed in aliquo Verbi proprio, nimirum Personalitate ejus, seu substantia fuisse unitam; propterea enim negant humanitatem Christi habere propriam substantiam, quia subsistit per substantiam Verbi. Hinc ergo clarè ostenditur Filium habere substantiam sibi propriam: sed eadem est ratio de Patre & Spiritu Sancto: ergo in Deo sunt tres substantiae distinctae.

V. Ratio denique est primò: Patres enim, ut vidimus, aiunt in Deo esse tres substantias, sed hoc verum esse nequit, si solum sit in Deo una substantia absoluta, & tres Relationes, per has enim si non sint substantiae, non magis dici potest in Deo multiplicari substantia, quam Natura, nec magis erunt tres Personae, quam tres Dii: sicut verò non sunt tres Dii, quia non sunt tres Deitates, ita si non sint tres Personalitates, non erunt tres Personae.

VI. Secundò, in substantiis creatis id quod ultimò terminat, & constituit unum substantiale completum, est substantia: sed proprietates personales sunt, quae nostro modo concipiendi, ultimò ter-

minant & constituunt unâ cum Naturâ tres Personas, seu tria incommunicabilia: ergo haec proprietates sunt substantiae, eaque relativae, sola enim Relatio in divinis est quae distinguit, ut num. 3. ostendi.

Quod si aliqui ex Sanctis Patribus, ut S. Hieronymus & S. Augustinus negare videantur in Deo tres substantias relativas, est quia vox Hypostasim seu substantia illis temporibus necdum satis esset declarata, ut ostendi supra disp. 48. sect. 2. sed idem esse existimabant multi, quod obvia, seu Essentiam. Postquam autem, ob varias, quae contra hoc mysterium identidem emergebant, haereses, praedictae voces à diversis ex hac occasione celebratis Conciliis examinate fuerunt, declaratumque eas non pro Essentiâ, sed pro proprietatibus Personalibus esse accipiendas, negari jam nequit esse tres substantias, magis quam esse tres Personas, ut ostensum est.

Objicies: in substantiis creatis substantia non est Relatio, sed quid absolutum; ergo nec in Divinis. Negatur tamen consequentia: quamvis enim ex perfectionibus creatis manuducimur frequenter ad cognoscendas divinas, non tamen inter eas statuenda est omnimoda similitudo. Ratio autem disparitatis in praesenti est; in substantiis quippe creatis cum nulla constituere possit nisi unam Personam, non potest etiam habere nisi unam Personalitatem, sed per unicam perfectè completur; natura autem divina essentialiter petis constituere tres Personas ac proinde tres habere debet Personalitates, seu formas, vel quasi formas, per quas constituantur haec Personae, sicque tres substantias personales, eaque relativae, cum, ut dictum est, in divinis nihil multiplicetur, nisi sit relativum. Nulla etiam ex his substantiis est superflua, cum divina Essentia ob suam fecunditatem & excellentiam, tres hosce existendi & subsistendi modos essentialiter requirat.

Objicies secundò: Relatio Paternitatis exempli gratia supponit Personam Patris completè constitutam & subsistentem, tanquam principium generationis Filii, in qua fundatur Relatio, ergo Relatio non est ipsa substantia. Haec obiectio solvetur Disputatione sequente.

SECTIO TERTIA.

An praeter tres relativas detur in Deo una substantia absoluta.

PRIMA sententia affirmat dari in Deo hujusmodi substantiam absolutam: ita Cajet. hic, q. 39. art. 4. Bannez 1. p. q. 39. art. 3. Alvarez 3. p. q. 3. art. 3. Zumel hic, q. 30. art. 1. Molina hic, q. 29. art. 2. disp. 3. Fonseca lib. 5. met. cap. 8. q. 5. sect. 5. quam etiam sententiam acriter defendit P. Suarez tom. 1. in 3. partem, Disp. 11. & hic lib. 4. cap. 11. quem sequitur P. Granada hic, tract. 4. disp. 5. sect. 3. citans Okamum, Gabrielem, Richardum, Durandum, Scotum, Ferraram, & alios. Eandem opinionem tenet Bellarminus to. 1. lib. 2. de Christo, cap. 15. estque satis inter recentiores communis.

Secunda è contrario sententia negat dari in Deo substantiam ullam absolutam, sed tres tantum relativas: ita D. Bonaventura in 3. dist. 1. art. 1. q. 3. & dist. 5. art. 1. q. 4. Halensis 3. p. q. 2. memb. 3. & q. 7. memb. 1. art. 3. Valentia hic, q. 13. p. 3. Albertinus tom. 2. de substantia coroll. 11.

Qua ratio ne aliqui ex Sanctis Patribus negare videantur tres substantias.

VII. Aliud est de substantia in creatis, aliud in divinis.

VIII. Una substantia sufficit naturae creatae, non divina.

Nulla ex his substantiis est superflua.

IX. Dicitur, Relatio supponit substantiam.

I. Prima sententia est affirmativa.

II. Secunda sententia negat substantiam absolutam.

SECTIO QUARTA.

Argumenta contententia dari in Deo substantiam absolutam.

coroll. 11. dub. 1. Tannerus 1. p. Disp. 4. q. 1. dub. 6. num. 8. Becanus hic, cap. 3. quaest. 9. Zuinega disp. 5. dub. 10. Arrubal disp. 109. Ariaga 1. p. disp. 51. sect. 2. eandem sententiam defendit Vasquez hic, disp. 125. & in 3. p. disp. 26. cap. 6. P. Vekenus hic, Disp. 34. cap. 3. & alii.

III. Res hac multum habet de modo loquendi. loquendi, pendetque ab illa difficultate, in quo scilicet situs sit conceptus formalis substantiae, quem cum varii varium assignent, varie etiam in praesentis resolutione quaestiones discurrent, dum ad sua quisque conformiter principia procedit.

IV. Implicat in divinis substantia absoluta. Nos ergo, cum Disp. 8. Met. sect. 5. num. 4. aliis omnibus opinandi modis rejectis, dixerimus conceptum formalem substantiae in eo consistere, ut sit ultimus terminus & complementum naturae, clarum est in nostra sententia dari in divinis substantiam absolutam non posse; esse enim nequit ultimus terminus, cum secundum omnes, natura divina, imò haec ipsa substantia terminetur tribus illis substantiis relativis.

V. Docent Patres non esse in Deo substantiam absolutam. Haec etiam videtur communis Sanctorum Patrum sententia: licet enim ex iis nonnulli ante declaratam ab Ecclesia hujus vocis substantia significationem, ut sect. precedente vidimus de S. Hieronymo & S. Augustino, unam in Deo substantiam statuerint, per substantiam intelligentes existentiam substantialem absolutam: postquam tamen vis hujus vocis, & receptus ejus in Ecclesia usus innovit, nempe ut substantia idem sit quod hypostasis, seu personalitas, Patres posterioribus saeculis, tres semper in Deo ponunt substantias, unam negant. Sic in Epistola illa Sophronii Patriarchae, sect. precedente, num. 3. citata habetur, Impium est, tam singularitas secundum substantiam, quam ternalitas in naturis. S. etiam Damascenus libro 3. de fide Orthod. cap. 6. Essentia, inquit, non subsistit, sed in Personis consideratur. Videatur Vasquez hic, Disp. 125. cap. 4. ubi plura in hanc rem affert, atque num. 15. nullum ex Sanctis Patribus, vel Graecis vel Latinis post litem de significatione vocis substantiae compositam, in Deo absolutam aliquam substantiam admisisse.

VI. Quomodo singula ex Personalitatis divinis sunt ultimus terminus naturae. Dices, ex nostra sententia de conceptu formali substantiae sequi, nullam ex tribus Personalitatibus divinis esse substantiam, nulla enim est ultimus terminus naturae divinae, cum haec vox ultimus omnem alium terminum in eodem genere excludat. Respondetur, hanc vocem ultimus solum excludere terminum ulteriorem in eo genere, non verò aequalem. Sicut in sententia communi admittente in lineam punctum terminativum, quod est ultimum in illa linea: nullus tamen negat posse divinitus plura hujusmodi puncta inter se poni penetrata, nec per hoc unum tolleretur ab alio rationem puncti terminativi, seu ultimi in illa linea: tolleretur autem, si non intimè cum eo penetratum, sed in puncto spatii ulteriori collocaretur.

VII. Differentia inter absolutam & relativam in ratione substantiae. Idem ergo est in praesenti, de ultimo termino naturae, seu substantiae; quando enim plures immediate terminant naturam, & hoc modo concomitantur se habent, ut contingit in tribus Personalitatibus divinis, nulla ab alia tollit rationem ultimi termini, & substantiae: tolleretur autem si una aliam terminaret, id enim quod ulterius terminatur, definit esse ultimum; sicque substantia illa absoluta; cum, ut fatentur etiam adversarii, terminetur tribus substantiis relativis, ipso facto amittit rationem, & conceptum substantiae. Videatur Disp. 8. Metaph. ubi haec fufius declaravi.

I. Respondetur ad auctoritatem Patrum. Obicitur primò auctoritas Patrum, S. Augustini praecipue & S. Hieronymi, qui in Deo statuere videntur substantiam absolutam. Confirmatur, nam Agatho Papa in Epistola quae habetur in sexta Synodo, act. 4. ait, Non trium nominum substantiam, sed trium substantiarum unam substantiam. Ad argumentum respondetur, circa auctoritatem Patrum satis dictum esse sect. precedente num. quinto. Ad id quod affertur ex Agathone dico aliam lectionem habere, unam substantiam, & ita sine dubio est locus ille legendus, nec enim verisimile est voluisse Pontificem in tam brevi periodo vocem substantiam aequivoce usurpasse, & in sensu toto caelo diverso.

II. Respondetur ad dictam quosdam Agathoni Papa. Obicitur secundò: Relationes divinae sunt veluti proprietates, ac proinde supponunt essentiam completam, ergo substantiam. Respondetur Relationes supponere quidem Essentiam completam in ratione Essentiae, non tamen substantiam, sic enim daretur processus in infinitum, cum substantia illa absoluta non minus sit proprietas, quam Relationes (si quis eas vocare velit proprietates, cum sint, ut diximus complementum substantiale) ergo ad substantiam illam absolutam dari debet alia substantia, & sic in infinitum.

III. Quod Relationes divinae non sunt actiones, nec voluntates, nec intellectus, nec substantia. Obicitur tertio: Relationes haec, ut supra diximus, Disp. 50. sect. 6. sunt actiones, ergo supponunt naturam, à qua procedunt, substantiam, actiones quippe sunt suppositorum. Sed contra; nec enim qui statuunt in Deo substantiam absolutam, eam aiunt constituere suppositum, sic enim quatuor in Deo essent supposita, tria relativa, & unum absolutum, quod dici nullo modo potest.

IV. Actiones sunt suppositorum, ad summum intelligendum esse de operationibus ad extra, idque non ex necessitate: existimo enim si Deus animam aut Angelum conservaret sine substantia, posse nihilominus & hunc & illam exercere operationes suas, non internas tantum, actus scilicet intellectus & voluntatis, sed etiam externas, motum nimirum in corporibus vicinis efficere &c. non minus quam calor conservatus sine subjecto producere naturaliter potest calorem in ligno aut ferro sibi applicatis. Actiones ergo ad extra ideo semper proveniunt à re subsistente, quia res quavis naturali quadam inclinatione ac pondere propendit ad se prius perficiendum, quam ad agendum ad extra. In perfectionibus verò internis existimo substantiam non semper primò naturam, vel ratione produci. Unde in probabili sententia intellectum & voluntatem distinguente realiter ab animam vel Angelo, existimo eodem priori naturam & signo rationis has potentias ab illis per emanationem producendas, quo ab iisdem produciuntur substantia.

V. Essentia divina per se est incommunicabilis alteri, realiter distincta. Obicitur quartò: Essentia divina secundum se considerata, & ut praecisa à personalitatibus, est incommunicabilis alteri realiter distincto: ergo ut praecisa ab illis habet substantiam, cum hic sit effectus substantiae. Contra primò: Essentia divina, etiam ut praecisa ab illa substantia absoluta, habet non posse communicari alteri realiter